GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese: Marti'a, Joui'a si Sambat'a.
Pretiulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Tieri esterne pe siése luni 14 fr. pe anu 28 franci.

Anulu XLIV.

Se prenumera:
a postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 141. **Vineri, 11|23 Decembre** **1881.**

Cu *1 Januariu st. v. 1882* se incepe unu nou abonamentu la

„GAZET'A TRANSILVANIEI."

Rogamu pe On. Domni prenumeranti ai fóiei nóstre, a grabí cu innoirea abonamentului pe **semestrulu I 1882.**

Spre mai mare inlesnire recomendamu a se lipí adres'a, sub care s'a tramisu fói'a pêna acuma, pe dosulu cuponului dela asignatiunea postala.

Domnii noui abonanti sunt cu deosebire rogati, a ne tramite adressele D-loru *esactu*, aratandu si *post'a cea mai aprópe* de loculu, unde locuiescu.

„Gazet'a Transilvaniei"

apare de trei ori pe septemana.

☞ Pretiulu abonamentului la „Gazet'a Transilvaniei" este:

pentru Brasiovu: pe trei luni 2 fl., pe siése luni 4 fl., pe anu 8 fl.; — dusu in casa: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siése luni 5 fl.; pe anu 10 fl.

pentru Austro-Ungari'a cu post'a: pe trei luni 2 fl 50 cr., pe siése luni 5 fl., pe anu 10 fl.,

pentru Romani'a si alte tieri esterne: pe trei luni 7 franci, pe siése luni 14 franci, pe anu 28 franci.

Esperimentele de maghiarisare

Brasiovu, 11 Decembre.

Se pare, cà tristele esperimente de maghiarisare voru incepe inca de aci incolo si cà totu ce s'a facutu pêna acuma spre a discreditá maghiarismulu inaintea tierei si a strainatatii a fost numai o introducere. Candu vedemu puerilulu neastemperu alu foiloru maghiare in tóte cestiunile de nationalitate si prip'a cu care ar' voi se faca pe toti Maghiari, ne aducemu aminte de negutiatorulu, care dorindu sè se faca deodata milionariu, 'si-a neglegeatu negotiulu, ce-i aducea unu venitu siguru si s'a datu speculei, riscandu avere si onóre si facênd'o dependenta de capriçiulu unei órbe intemplari. O diferentia esiste totusi intre acestu negutiatoriu si intre speculanții cari se opintescu a face sè se urce mereu actiile maghiarismului, joculu celui d'antaiu depinde dela norocu, cesti din urma inse hasardéza fara nici o siansa de reesire si nu intemplarea, ci numai o minune ar' poté scóte la limanu esageratele loru dorintie.

Din candu in candu siovinistii maghiari se vedu cuprinsi pe càteva momente de unu presemtiu, care le sioptesce: Impossibile si zadarnice sunt tóte svêrcolirile vóstre! Inse acést'a admonitiune interióra in locu se-i faca sè se intórca de pe càrarea prapasthiósa, pe care au apucatu, ii atitia si ii indàrjesce inca si mai multu.

In asemenea stare sufletésca se afla neobositii propoveduitori ai magharismului astadi, dupa discursulu, ce l'a tienutu in Academi'a de sciintie ungurésca siefulu biroului statisticu consil. ministerialu Carolu Keleti, avendu de tema gruparea nationalitatiloru in Ungari'a pe bas'a recensementului ultimu alu poporatiunei tierii.

Scimu cu totii cum se face la noi statistic'a, candu e vorb'a de-a stabili in ce relatiune stau diferitele nationalitati din tiéra in privinti'a numerului poporatiunei, a averei s. a. De siguru, cà si la ultim'a numerare a poporului multi din cei ce vorbescu ungurescе, dér' sunt nascuti din parinti romani, slavi, germani au fost insirati intre Maghiari. Cu tóte astea numerulu Maghiariloru, dupa insasi constatarea lui Keleti, a remasu in cursu de diece ani mai totu acelasi. Din 6,156.000 Maghiari, càti arata compilatiunea statistica dela 1870 s'au facutu la 1880 numai 6,165.088. Keleti dice cà conglasuirea cifreloru dobêndite la 1880 cu acele dela 1870, ar' dovedi mai bine decàtu ori si ce, cà la recensementu nu s'a observatu nici-o procedere tendentiósa.

Noue inse ni se pare cà acést'a dovedesce numai cà la 1870 numerarea a fost totu asia de „esacta" cá si la 1880. Spre a ne face o mica idea despre esactitatea observata la biroulu statisticu ar' ajunge a constatá, cà Evreii sunt numerati mai toti intre Maghiari si d. Keleti ne comunica cá o curiositate, cà $1^1/_2$ procente a Evreiloru ar' fi aratatu cá limba materna limb'a romana si serbésca.

Esactitatea recensementului dela 1880 o ilustréza si cifrele privitóre la nationalitatea romana. Din 2,470,069 càti s'a combinatu la 1870 cà amu trai in Transilvani'a si Ungari'a, numerulu nostru a scaditu in diece ani la 2,323,788. Dupa statistic'a séu mai bine disu compilatiunea statistica a lui Keleti noi n'amu mai fi dér' in dreptu de a vorbi de aci incolo de „trei milióne de Romani din Transilvani'a si Unguri'a", ci numai de „duóe milióne" séu de „peste duóe milióue." Cum s'a broditu cá poporatiunea romana, care se inmultiesce in proportiune mai mare decàtu cea maghiara, esceptandu pe Evreo-maghiari, sè scada in diece ani cu 146.281 suflete? D-lu Keleti ne-a remasu datoriu cu esplicarea acestei aparitiuni misteriόse. Dér' d-s'a n'a avutu de scopu a constatá adeverat'a putere numerica a Romaniloru, ci ceea ce a voitu a fost numai se ajunga la resultatulu cà maioritatea absoluta a intregei poporatiuni din Ungari'a si Transilvani'a este maghiara.

Eata in ce modu a dobênditu d. Keleti acestu resultatu. Elu a adunatu pe cele siése milióne locuitori, introdusi in rubric'a celoru cu limb'a materna maghiara, apoi pe cei ce sciu ungurescе, pe cari ii evaluéza la unu milionu, pe militarii si honvedii unguri, pe Ungurii locuitori in Croatia-Slavoni'a si pe supusii unguri, cari traiescu in Austri'a si a capetatu astfeliu sum'a rotunda de 7,342.800 Maghiari séu 53.5 procente, adeca maioritatea absoluta a celoru 13,728.622 locuitori ai Ungariei si Ardélului.

Siefulu biroului statisticu se felicita de acestu resultatu; se felicita cu deosebire cà marea massa a Romaniloru abia ar' face a treia parte din numerulu locuitoriloru cu limb'a materna maghiara; se bucura cà la aceste siése milióne, miediulu natiunei unguresci, se alatura inca unu milionu de locuitori, cari vorbescu ungurescе si representa puterea spirituala a patriei; este incantatu de progressele maghiarisarei intre generatiunea tenera si in cercurile inteligintiei celorlalte nationalitati si cu tóte astea siovinistii nu sunt multiumiti. „Pesti Napló" se semte desamagitu. Rass'a maghiara — esclama acést'a fóie — nu se inmultiesce nici din sine insasi, nici nu póte face cuceriri in massa la nationalitatile nemaghiare!

Neamtiulu maghiarisatu Keleti 'si-a facutu datori'a presentandu unu tablou càtu se póte de magulitoriu pentru rass'a domnitóre. Si siovinistii totu nu s'au multiumitu? Nu, càci unu misteriosu presemtiu le sioptea in acestu momentu: Zadarnice sunt tóte staruintiele vóstre de maghiarisare! De ar' fi ascultatu vocea consciintiei, ea i-ar' fi indemnatu a nu mai continuá primejdiosulu jocu.

Inse forti'a destinului ii mana pe Maghiari inainte spre abisu. Ei in locu se caute a 'si asigurá si intari miediulu poporului loru, speculéza la maghiarisarea in massa a celorlalte popóre. In diece, douedieci, de ani toti locuitorii tierei se fia Maghiari. Asia dicea si negutiatorulu, care voiea sè se faca cu ori-ce pretiu milionariu, dér' ce a dobênditu? Din omu cu stare ce era, a devenitu — cersitoriu.

Congressulu bis. sorbescu a alesu in loculu episcopului Stoicovici, care n'a primitu nici de astadata intarirea monarchului, pe episcopulu Zsivcovici. Foile pestane nu sunt multiamite nici cu acést'a alegere.

Si Romani'a isi are acuma pe Arnim alu seu. Fostulu ministru romanu la Londra si la Paris Calimachi-Catargi 'si-a resbunatu asupra ministerului, care l'a demissionatu, publicandu nesce corespondentie diplomatice privitóre la cestiunea Dunarei si divulgandu astfeliu intr'unu momentu atàtu de delicatu secretele statului. Ministrulu presiedinte Bratianu a numitu acestu actu felonia. Unu regretabilu incidentu avú locu in camera din caus'a acést'a. Vomu reveni.

Conflictulu austro-romanu nu face nici unu pasu inainte. Oficiosii austro-ungari incepu a strigá totu mai tare in contra guvernului romanu. In camer'a romana propuse dep. Ionescu esprimarea parerei de reu cà relatiunile Romaniei cu un'a din marile puteri au fost alterate. Camer'a a respinsu inse acésta propunere, deóre-ce intreruperea relatiuniloru diplomatice nu a fost comunicata guvernului romanu in modu oficialu.

Discussiunea asupra respunsului la Mesagiulu regalu.

In Adunarea deputatiloru.

Desbaterea adresei s'a inceputu in Camera, precum scimu, la 3 Decembre st. v.

Primulu vorbitoriu d. Vernescu arata, cà va vorbí numai de cestiunea dunaréna. Intràndu in fondu, densulu spune, cà republic'a francesa a proclamatu in 1792 principiulu liberei navigatiuni pe fluvii, cà congressulu dela Vien'a din 1815 a regulatu libertatea navigatiunei pe Rinu si pe Po, si cà tractatulu dela Paris din 1856 a intinsu principiulu din cestiune si asupr'a betrânului Danubiu. Tractatulu dela Paris a repectatu dreptulu stateloru riverane, dér' totu-odata le-a facutu o mica restrictiune, instituindu o comissiune europêna, care se puna Dunarea dela Isaccea pêna la mare in situatiune de a puté fi plutitória in raportu cu marea si care se faca unu regulamentu de navigatiune pentru intinderea data in ingrijirea ei. Tractatulu dela Berlinu a garantatu si mai multu libertatea navigatiunei pe Dunare, stipulàndu, cà tóte cetatile turcesci de pe malulu dreptu se fia derimate. Acelasi tractatu inse atacà mai multe din drepturile tiermureniloru, estindiendu puterea comissiunei europene pêna la Galati; ordonàndu, cà regulamentele de navigatiune, de politia fluviala si de supraveghiare dela Portile de feru pêna la Galati se fia elaborate de comissiunea europêna cu asistenti'a delegatiloru stateloru riverane; ordonàndu, cà aceste regulamente se fia facute in armonia cu cele privitórie la cursulu din josu de Galati si in fine dàndu numai unei singure puteri (Austro-Ungariei) insarcinarea de a departá obstaculele dela Portile de feru. Tractatulu dela Berlinu trebue esecutatu, de óra-ce nimenea nu a protestatu in potriv'a lui. Nimicu altu-cev'a inse nu trebue facutu. Ei bine, cum a lucratu guvernulu?

Pe càndu tractatulu dela Berlinu da comissiunei europene numai si numai dreptulu de a face impreuna cu statele riverane regulamentele de libera navigatiune, de politia fluviala si de supraveghiare, guvernulu romanescu s'a ocupatu in comissiunea dunaréna cu o alta cestiune, cu cestiunea: cine se supraveghieze esecutarea acestoru regulamente? Romani'a are dreptulu de a esecutá si supraveghiá aceste regulamente in virtutea dreptului gintiloru, in virtutea suveranitatiei stateloru riverane, ear' guvernulu prin diarulu seu „Romanulu" (Vorbitoriulu face alusiune la unu articulu publicatu in „Romanulu" dela 5 Iuniu a. c.) concede „infiintiarea unei comissiuni mixte pentru supraveghiarea navigatiunei si a regulamenteloru de politia fluviala intre Galati si Portile-de-feru." De acést'a concessiune este legata admiterea Austro-Ungariei in comissiunea mixta."

Guvernulu a mersu si mai departe; a facutu si alte concessiuni. Dupa cum arata „Romanulu“ guvernulu primesce, cá Austri'a se presideze acést'a comissiune, fara cá se aiba votu preponderantu. Cei dela guvernu au disu: nu primimu, cá Austri'a se aiba votu preponderantu si se figureze in comissiune in calitatea s'a propria, o primimu déca ar' fi o delegatiune, o comissiune dunaréna. Sciti ce insemnéza acést'a? Nu primimu cá Austri'a se ne calce ea singura dreptutu nostru suveranu, dér' primimu, cá tóte puterile se ne calce acestu dreptu si se faca ele supraveghiarea aplicarei regulamenteloru. Ce-amu castigatu? Amu departatu pe unulu si primimu pe toti, cá se ne calce dreptulu nostru suveranu.“ Mesagiulu adeveresce aceste concesiuni prin cuvintele: „Primimu o supraveghiare càtu de agera in ceea-ce privesce aplicarea regulamenteloru.“ Dér' cum se potrivescu cuvintele din urma cu asertiunea mesagiului, cà Romani'a 'si va pastrá aplicarea regulamenteloru in apele si pe teritoriulu seu? Cum póte fi aplicarea regulamenteloru a Romaniei si priveghiarea a altor'a? Guvernulu a facutu o vinovata concesiune; celu puçinu este fórte probabilu cà a lucratu asié. Siguru nu scie nimenea, de óra-ce actele suntu necunoscute. D-lu G. Vernescu nu voiesce se voteze pentru adres'a maioritatii, càci nu voiesce se védia pe pamentulu Romaniei impiegati straini priveghiandu esecutarea regulamenteloru de navigatiune pe Dunare.

D-lu C a r p u, representantu alu juniloru conservatori 'si incepe vorbireaprin urmatóriele cuvinte:

„Ne-amu camu deprinsu, natiune tinera cumu suntemu, a tratá mai tóte cestiunile mici in mediloculu emotiunei populare; amu uitatu, cà suntu ore-cari cestiuni, cari ceru o linisce mai absoluta, cari reclama imperiosu se lasamu de-o parte passiunile, cari se punu inainte totu-deauna prin emotiunile populare, si se cautamu cu cumpanire, cari sunt acele medilóce ce trebue se intrebuintieze tiér'a façia cu strainii. Acést'a emotiune populara in care ne aflamu, o repetu, m'a silitu, de si cu sfiala, se iau cuventulu pentru cà si din drépta si din stanga, cumu sciti prea bine, a inceputu a sburá suspectari de intentiuni; pe façia nu s'a disu, dér' o simte fia-care instinctivu, si pentru cá se nu lasu sè se dica, cà me menagiezu, cà se me faca posibilu, in casu candu strainulu ar' aduce vr'o modificare in guvernu. Aceste sentimente m'au indemnatu se iau cuventulu in cestiunea Dunarei.“

Dupa aceea oratorulu face istoriculu emotiunei populare din cestiune si arata cum tractatulu dela Berlin a incredintiatu comissiunei dunarene aplicarea articoleloru, cari reclamau concordanti'a regula menteloru pe totu percursulu Dunarei, dela Portile de Feru pêna la gurile ei; cum sub-comissiunea face ante-proiectulu; cum si guvernu si maioritate si opositiune asteptá deslegarea cestiunei dela o desbatere seriósa dér' discreta; cum de-odata diarulu „Democrati'a nationala“ care patroná confederatiunea dunaréna sub unu soiu de protectoratu alu Russiei, da alarma; cum unu memoriu pe nedreptu atribuitu d-lui Cogalnicénu si gazet'a „Independance Roumaine“ despre care se dice c'ar' fi inspiratu de legatiunea russésca marescu svonulu; cum in fine „Romanulu“ si apoi intréga pres'a incepe a discutá o cestiune care nu trebuiá tractata pasionatu si publicu. Emotiunea populara petrunde si in Camera chiaru prin actualulu ministru de finance, d-lu Chitiu. Numai in urm'a acestei emotiuni populare s'a pututu da in mesagiu hotarirei de a aperá drepturile tierei o forma atàtu de nervósa, in càtu a desteptatu susceptibilitatea unui puternicu vecinu. Acésta este unu jocu periculosu, pentru cà odata emotiunea populara provocata, numai o màna puternica de totu póte se o stapanésca. Prin urmare acésta emotiune trebue delaturata. — Dupa aceste premise d-lu Carp arata ce erá de facutu, dupa parerea densului, in cestiunea dunaréna.

Elu dise:

„...Eu credu cà trebuie se ne damu séma, ca astadi lupt'a maréti'a intre Occidentu si Orientu se personifica in rivalitatea dintre Austri'a si Russi'a. Eu credu cà acésta rivalitate póte se conduca la o complicatiune puternica, si eu credu cà trebuie se ne gandimu la timpu, ce este de facutu. Inainte de tóte cata se ne convingemu cà nu este bine se ne damu aerulu macaru cumca am puté fi unu instrumentu in mànile Austriei in contra Russiei, séu unu instrumentu in mànile Russiei in contra Austriei (aplause). Acesta este punctulu de vedere, mai inaltu, observatorulu déca voiti, pe care trebuie se ne suimu cá vediendu mai departe se putem cunósce la vreme pericolele ce ne amenintia.

Pornindu dela acésta premisa, si a priori, fara a me intrebá déca se jicnescu drepturile nóstre pe Dunare, déca regulamentele sunt vexatorii séu nu, déca se atinge suveranitatea séu nu, eu sunt in contra comissiunei mixte càci ea esclude pe Russi'a (aplause), precum asi fi in contra ori carei comissiuni care m'ar pune singuru in façia cu Russi'a, si ar' esclude pe Austri'a. De aceea, din capulu locului, guvernulu trebuie se dica: nici nu discutu pe terêmulu comissiunei mixte. Acésta putea se o faca cu atàtu mai multu cu càtu chiaru déca primiea comissiune mixta, totu nu ajungea la vre unu resultatu.

Comissiunea mixta da o solutiune cestiunei dela Portile de feru pêna lă Galati, dela Galati la gurile Dunarei. S'a amanatu solutiunea pêna la 1883, candu Europ'a trebue sè se pronunçie ce este de facutu cu cemissiunea européna; se admitemu ca Puterile europene nu ajungu a se intielege, óre Russi'a n'ar' fi in dreptu se dica comissiunei mixte: m-ai esclusu pe mine riveranu; am tacutu pe càtu esistea comissiunea europeana eu nu mai tacu si spargu formatiunea din care m'ati pututu esclude numai pentru unu timpu limitatu.

De aceea eu credu cà aceia cari pe nedreptu séu pe dreptu au crediutu cà potu tratá asupra ideei comissiunei mixte ast-felu cum a fost intocmita nu 'si-au datu séma de marea idea care sta in dosulu Dunarei, nu 'si-au datu séma de marele interesu care covêrsiesce cu multu tóte interessele nóstre speciale si au crediutu ca potu prin tractari provisorii, cu o putere séu cu alta, se ajunga la resultate care cum vedeti nu puteau fi decàtu trecatóre cestiunei Dunarei, ci o solutiune permanenta. Prim'a intrebare erá deci: tratatulu dela Berlin dà elu o solutiune definitiva cestiunei Dunarei? cutezu a dice cà nu. Tratatulu de Berlin nu da absolutu nici o solutiune cestiunei Dunarei? cutezu a dice cà nu. Tractatulu de Berlin nu da absolutu nici o solutiune cestiunei Dunarei. Ce dice elu? Dice cà se va intocmi unu regulamentu in conformitate cu cele esistente pêna astadi. Comissiunea Dunaréna esecuta inse ea regulamente? Déca merge dupa urm'a analogiei trecutului am trebui se credemu, cà da. Tratatnlu de Berlin e ast-felu redactatu in catu elu singuru amana respunsulu pêna la 1883. Tratatulu de Berlin reguléza cestiunea Dunarei dela Portile de Feru pêna la Galati; de la Galati inse pêne la gurele Dunarei care ele au importantia cea mare, càci ele sunt pórt'a cea mare prin care midilocesce comerciulu intre Occidentu si Orientu, si pentru densele nu numai cà s'a versatu siróe de sange cum a disu d. Lahovari, dér' se voru versa si de acum inainte siróe de sange, pentru aceste guri, puterile declara cà se voru intielege la 83. Dér' déca nici atunci nu se ințielegu puterile? Cum remanemu noi? Cum se aplicamu tratatulu de Berlin?

Care este solutiunea cestiunei Dunarei? Absolutu nici un'a. Eu d-loru, asi fi fostu de parere, ca guvernulu inainte de a se pune pe terêmulu tratativeloru isolate, sè se adreseze Europei intregi si s'o intrebe oficialu ce are de gàndu sè se faca la 83, càci numai dela deslegarea cestiunei va atêrna si otarirea nóstra (aprobari partiale), ca numai dela respunsulu ce se va da acestei intrebari atêrna otaririle nóstre ulterióre, cutezu a o afirma si credu, ca si o potu dovedi.

Mesagiulu admite or-ce regulamentu cu conditiunea, ca se ne revina aplicarea. Eu inse nu me potu otari astadi asupra acestui punctu si sè ve spunu pentru ce.

Pe càndu tiér'a acésta era mai slaba si mai puçinu incungiurata de glorie de càtu astadi, ea se afla sub scutulu marei idei a integritatii imperiului otomanu, acestu principiu a fostu globulu de sticla care apara fragета planta ce se numesce Romani'a in contra venturiloru dela Nord, si care ne-a permisu a cresce si a ne ietari. Cand inse ultimulu resbelu a sdrobitu acestu scutu, ne-amu proclamatu, este dreptu, neatêrnati, dér' in mintea tuturoru care gandeau, in instinctulu tuturoru care simtu, s'a nascutu sentimentulu unei nesicurantie mai mare si cu totii am cerut pe langa recunóscerea neatêrnarei si declararea de neutralitate. Am tratatu despre acésta, dér' n'am putut obtiene nimicu. N'am obtinutu in modu directu dér' in modu indirectu credu ca lucrulu nu este cu neputintia.

Déca punemu Dunarea supt scutulu unui areopagu europeanu, realisam dorinti'a tierii de neutralitate. Façia cu acésta ideia, n'am fi óre in dreptu se dicemu astadi tierii: Se jertfimu unele din drepturile nóstre suverane cá se obtienemu protectiunea Europei intregi si se nu ne aflamu isolati façia cu duói vecini puternici si póte cu desbacarea d'ua parte de suveranitatea nóstra vomu fi mai tari decàtu mantienêndu-ne, in modu absolutu, pe terêmulu unei màndrii vatamatóre.

Aci me despartu de d. Vernescu. Déca putem obtiené continuarea comissiunii europene pêna la Portile de Feru, eu unulu asi consimti cu bucuria se incredintiezu Europei chiaru aplicarea regulamenteloru (desaprobari), càci in schimbulu sacrificarii unei mici parti a suveranitatii nóstre ne-am pune supt scutulu unei declaratiuni de neutralitate (desaprobari). Vedeti deci ca nu potu admite fara reserva pasagiulu adresei, privitoriu la Dunare. Acést'a inse este o çinta póte ideala; nu sciu, déca comissiunea européna va mai continua dela 1883; dér' era de datoria guvernului, si timpulu nu e perdutu inca, se puna Europei acésta intrebare: ce se face cu comissiunea européna la 1883?

Dér' se me punu si 'n ipotes'a cà nu putemu obtiné pe Dunare o neutralitate si ca se admite o comissiune ast-felu compusa. Ei bine, eu in ipotes'a acést'a, ve declaru, n'asi puté primi nici o comissiune in care m'asi afla isolatu façia cu Austri'a séu cu Russi'a, n'asi primi nici o comissiune 'n care aceste duoe puteri s'ar' afla singure façia cu noi, caci discusiunile dintre densele póte se vina timpulu, cá eu se fiu silitu ale plati. Pe langa aceste duoe puteri cari ar' avé de o potriva drepturi, ar' trebui se cautamu o a treia caria sunt gata se'i dau si presiedinti'a; façia inse cu o ast-felu de comissiune nu voi face concesiunea ce asiu face'o comissiunei européne si asi revendica susu si tare dreptulu de a aplica regulamentulu pe teritoriulu meu. Comissiunea acést'a ar' fi pentru noi cá o instantia superióra de apelu pentru casurile, in care regulamentele s'ar' infringe de regimulu din statele riverane. (Va urma)

Discursulu d-lui T. Maiorescu

rostitu in siedinti'a dela 3 Decembre a camerei romane.

(Urmare si fine)

D-loru deputati, pentru ce la inceputulu fiacarei sesiuni se da unu Mesagiu cá unu felu de programa de lucrari?

Pentru ce acést'a forma constitutionala a programeloru perpetue? Programele s'au cam discreditatu fiindu-cà altele erau vorbele si altele erau faptele. Din parte'mi amu incercatu de multe ori se relevezu inaintea d-v. acést'a neconformitate intre vorbe si fapte. Cu tóte acestea totudéuna se revine la unu felu de programe si nimeni nu parasesce acést'a forma a activitatii politicei. Pentru ce? Déca tóte programele cele mici, cele anuale din trecutulu nostru politicu n'au fostu pên'acum luate in seriosu si déc'ar' fi ne-dreptu d'a imputa prea tare, de si trebuie se imputamu intru catuva nepazirea loru in intru, caus'a este cà tiér'a intréga d'aprópe unu cuartu de secolu, a avutu o alta mare programa de indeplinitu: program'a divanuriloru ad-hoc de la 1857.

Déca miscarea de la 1848 a fost o impulsia patriotica mai multu instinctiva de càtu o afirmare precisa de idei, miscarea nationala de la 1857 a fost o impulsiune patriotica cu unu programu fórte precisu, o sciti cu totii: era vorb'a anteiu de a se dobêndi autonomi'a tierei cu garantarea neutralitatii; alu duoilea de a se dobendi unirea; alu treilea a se dobêndi unu principe strainu ereditaru dintr'o familie suverana a Europei si in fine era vorb'a se dobêndimu sistem'a constitutionale. Aceste patru idei fundamentale s'au implinitu, de si fara neutralitate si la acést'a au lucratu toti barbatii nostri politici, din vremea aceea pêna acum. Amu obtînutu antaiu in faptu 'unirea, a fost apoi consacrata in dreptu, amu obtinutu pe urma, si acést'a este singurulu lucru care scusa faptulu dela Februariu 1866, amu obtinutu principele strainu, cu o dinastia din casele suverane din Europ'a. Amu obtinutu form'a constitutionala in 1866, lucrata de noi, nu impusa noue de straini, cum era conventiunea de mai 'nainte pe care cu dreptu cuventu a resturnat'o lovitur'a de statu de la 1864; amu obtinutu in fine independintia, si amu obtinut'-o cum se cuvine unui poporu care ajunsese acolo unde amu ajunsu noi, amu obtinut'-o cu arm'a in mana.

Tóte partitele au lucratu, fia-care dupa putinti'a s'a, la realisarea acestui mare programu; tóte se potu mandri de resultatu; puteti se fiti fericiti, mai cu séma d-v, cà v'au ajutatu impregiurarile, cá cea mai glorios'a indeplinire a acestui programu sè se faca suptu d-v., cu conducerea d-v.

D-loru, acést'a dér' s'a facutu, si de si erau mari divergintie de opiniuni inauntru, tóte inse pare cà erau subordonate acestei mari programe dela 1857, si ori càtu d. e. credeamu noi pe unii din d-v. aplicati spre mesuri revolutionare, si ori càtu credeati d-v. pe unii din noi aplicati spre mesuri reactionare, din diu'a aceea, in care venerabilulu actualu ministru de interne cá presiedinte alu Camerii ne-a spusu noa si a spusu tierii: incoronandu-se de rege principele Carolu, s'a incoronatu propri'a mea viatia (ilaritate) din acea di s'a recunoscutu de toti valórea programei dela 1857.

Eu declaru pentru mine cà n'amu intielesu bine mai 'nainte pe actualulu d. ministru de interne (ilaritate) si déca

tint'a activitatii d-sale era numai cá se ajunga la monarhia dinastica si la regatu in acést'a tiéra, atunci ori-ce ar' fi parutu d-s'a mai 'nainte, noi amu luatu cu multiamire actu de acést'a declarare si de acestu faptu solemnu dela 14 Marte anulu curentu.

Asié dér' d-loru, programulu celu mare, celu nationalu dela 1857. in decursulu acestui cuartu de seculu este realisatu, aceste cinci lustre de viatia omenésca, ilustrate cu atàtea fapte, atàtea lupte si atàtea jertfe ale barbatiloru nostri publici, ne-au condusu la indepliuirea dorintieloru nationale dela 1857. Si acum se nasce intrebarea cea mare: fiindu-cà d-v. cari, dupa afirmarea mesagiului, ati incheiatu bolt'a edificiului nostru politicu ve gasiti in acestu momentu a fi in maioritate si la guvernu, cum intielegeti missiunea mai departe ce o indicati generatiunei care ve incungiura? program'a reorganisarei interne?

D-loru, in lupt'a acést'a de 24 de ani, s'au consumatu multe puteri, si cu dreptu cuventu, càci fara jertfa nu se culege nici o róda. Pretutindeni in viati'a poporului nostru vedemu urmele acestei lupte 'ncordate pentru a ajunge unde amu ajunsu. Amu fost toti absorbiti de acea lupta pentru esistinti'a nationala si internationala a statului nostru, in càtu amu lasatu inderetulu nostru cele mai regretabile goluri in organismulu poporului si aceste goluri ve dovedescu tocmai marimea sacrificiiloru ce a trebuitu se aduca tiér'a, cá se dobèndimu ceea ce amu dobènditu. Si asta-di candu amu ajunsu la o culme, se cuvine se privimu mai anteiu la acela care nesciindu inca bine elu insusi ce amu facutu, are cu atàtu mai mare dreptu la solicitudinea nóstra cá se'i-o spunemu si se facemu se simtia si elu, la tieranulu romanu (aplause). Totu ce amu facutu mai 'nainte, era fara 'ndoiala facutu prin inteligenti'a romana; candu a fost a se pune inse ultim'a pétra pe campulu de resbelu, acolo amu chiamatu si pe tieranulu romanu si ne-amu impreunatu cu totii pe campulu dela Plevn'a (aplause). E momentulu cá acést'a 'mpreunare sè se continue pe campulu pacinicei organisari.

Dati-mi voie a o repeta: momentulu este solemnu; a venitu timpulu se 'ncepemu vieti'a nóstra din intru si se o 'ncepemu de la temelia, dela prim'a 'ngrijire seriósa, dupa legea rurala de la 1864, pentru sórtea tieranului. Ne a disu Mesagiulu Regalu: tocmelile agricole trebuescu reformate càci in starea de asta-di a ajunsu relatiunea 'ntre tieranulu locuitoru si proprietaru in asié stare in càtu nu mai póte continua form'a legala de pêna acuma. Se ne ocupamu de acést'a materia 'n prim'a linia. A venitu Mesagiulu Regalu si ne dice: astadi trebuie 'n fine cá din biserica si din scóla se facemu o realitate si se nu ne multiumimu cu nenorocita frasa din proiectulu maioritatii:

„O prima datoria de legiuitoru este de a da instructiunei publice insemnatatea ce i se cuvine.“

Dér', d-loru deputati, se 'mi fia iertatu a dice, cà din acestu puntu de vedere, acéstu apelu solemnu ce insusi guvernulu ni'lu face prin gur'a Maestatii Sale spre reformele interne, este cu totulu neindestulatoru, este lipsitu de unitate de vederi si nici nu atinge unele din cestiunile vitale. Ceea ce trebue neaparatu se avemu in vedere candu ne ocupamu de tieranu, este mai antaiu pamentulu tieranului, càci printr'o parcelaru escesiva de terenu putemu ajunge la unu proletariatu tieranescu, si acésta cu atàtu mai multu cu càtu amu deschisu prin buna reforma a art. 7 putinti'a strainiloru de a veni in acésta roditóre si bine-cuventata tiara se cumpere pamentu, si astu-feliu trebuie astadi mai multu de càtu ori-candu se scimu a garantá pamentulu tieranului (aplause).

Dér' d-loru aci se incheie activitatea? Déca este vorb'a de o edificare in nauntru, trebuie sè se prevéda neaparatu unu altu elementu, care merita intrég'a d-v. solicitudine: meseriasiulu romanu. Mesagiulu Tronului ne vorbesce de unu lucru, de care avemu se ne ócupamu: de crearea unui ministeriu de agricultura, comerciu, industria si domeniu. Vrea se dica asié de importanta pare acumu materi'a, in càtu unu ministeriu deosebitu se fia creatu, iér' ministeriulu de lucrari publice presupunu, cà se fia reservatu pentru drumurile de feru mai alesu.

Apoi, d-loru, este unu lucru sciutu, potu dice o banalitate inainte de a se puté intemeié o industria in evolutiunea naturala a unui statu, care dela agricultura voiesce sè se inaltie mai susu, trebuie se infloréska meseriile si déca nu vomu avé aici in tiér'a meseriasi romani incuragiati si intariti, de giaba ne mai gaudimu la industria si mai creamu ministeriu de industria c'unu nou siru de functionari. In fine, amu avutu onóre a ve areta, intr'o conceptiune mai unitara, adica in contra-proiectulu de adresa, si cele-lalte elemente esentiale, fara de cari nu póte fi vorba d'o reorganisare in launtru in modu seriosu. Me marginescu a mai releva din acestu unu singuru puntu. O cestiune, care nu mai sufere intardiare, este cestiunea magistraturii. Este evidinte, cà in momentulu in care Maestatea S'a ne spune c'acumu este timpulu de reforme interne, se impune cá una din cele d'antaiu reform'à magistraturii. Magistratur'a, cum sta astadi in lege, este in ori-ce casu piedisu pusa. Curtea de casatia inamovibila, curtiile si tribunalele la discreti'a ministrului. Starea acésta de lucruri este o anomalia intolerabile. Noi credemu, cà inamovibilitatea trebuie propusa pretutindeni, cá singura compatibila cu monarchi'a. D-v. séu unii din d-v. potu crede altu-feliu; dér' cestiunea, in ori-ce casu, trebuie se fia resolvata.

D-loru, terminandu, ve rogu se credeti, cà in materie d'asemene natura este fórte greu d'a afirma ceva in modu apodipticu; si din parte'mi, asi vedé cá o lipsa de modestia candu ar' dice cine-va: eu sunt sicuru, fara discutie, ca acést'a este calea, care ar' duce spre bine in reformele din intru, dér' ceea ce potu afirma fara indoiéla este, c'a venitu momentulu, cá se pasimu p'acést'a cale. Ori-care ar' fi fost in trecutu deosebirile de partita trebuie se priméscа o alta forma; a inceputu a se astupa abisulu ce mai nainte separa tiér'a in duóe tabere. Prin incoronarea de Rege a principelui Carolu I, la Marte 1881, veti fi recunoscutu si d-v., cà bine au lucratu conservatorii Lascar Catargiu, Florescu si Mavrogheni, càndu, la Martiu 1871, prin staruitórea loru actiune, au facutu cu putintia continuarea Domnirei acestui principe. In façi'a resboiulu, care a venitu in 1877, veti fi recunoscutu cu totii, cà acusarea ministeriala din 1876 era mai bine se nu se faca.

Dupa ce ne-amu intalnitu cu totii in acestu anu la proclamarea Regatului, credu, cà d'acum inante putemu incepe p'o alta linia de demarcatiune discussionile nóstre de partita, si ca suntemu datori fia-care din noi d'a nu ne mai grup'a in giurulu persóneloru, d'a nu ne multiami cu instincte vagi de opositiune, d'a nu mai dice: voiescu se te duci tu, cà se vinu eu; ci d'a ne spune unii altora si d'a spune tierii: éca ce credemu, éca ce voimu in reforme practice; cine voiesce totu asié, va fi cu noi; cine nu, nu va fi; dér' in ori-ce casu va fi sciutu de toti, pentru ce si in ce intielesu este activitatea nóstra politica.

Din aceste puncte de vedere nu putemu vota proiectulu maioritatii, care este neindestulatoru pentru a accentua momentulu actuale si d'aceea ne-amu crediutu datori, cà se presintamu contra-proiectulu, care vi s'a cetitu (aplause).

Discursulu d-lui I. C. Bratianu,

rostitu in siedinti'a dela 4 Dec. cu ocasiunea discussiunei adresei la Mesagiu.

D-loru deputati, déca me suiu la tribuna, nu este ca se fiu inspiratu de dens'a, fiind-ca ea nu ispira de càtu pe acei cari au talentu. Me sui la tribuna, fiind-cà tieranii candu se stringu in sobórele loru, acei cari sunt slabi, cari nu prea sunt ascultati si nu potu se spuie nevoile loru, 'i-amu vediutu de multe ori cà se suie pe gardu, si atunci toti se uita la densulu si atrage atentiunea chiaru acelora cari n'aru fi fostu dispusi se'lu asculte. In nevoile mele, in durerile mele, càte o data masiu sui chiaru pe casa cá se fiu ascultatu, auditu chiaru de aceia cari n'aru fi voitu se me asculte.

D-loru, mi s'a parutu fórte straniu, nu din partea d-lui Carpu, càci d-s'a e turnatu intr'unu tiparu de unu mare cancelaru alu unui mare imperiu si numai intemplarea a facutu se fia aici, si de aceea intielegeamu cá d-s'a se ne faca imputarile ce ne-a facutu; dér' 'mi-a parutu fórte straniu, amu fostu tare miratu de d-lu Maiorescu care, candu m'a vediutu susu pe casa, spunendu'mi durerea, d-s'a, in locu se compatiméscа cu mine cá unu simplu romanasiu ce este ca si mine, si se aiba grije cà póte se cadu de acolo, d-s'a se gandea numai ca nu cum va creerii mei tîsnindu, se manjésca hainele celoru puternici.

Tóta opositiunea ne-a acusatu de ce amu pusu cestiunea Dunarei in Mesagiu, si chiaru onor. d-lu Lahovary, care in cestiunea acést'a a voitu se fia mai mesuratu, nu s'a pututu opri de a ne acusa cà vorbindu de cestiunea Dunarei, amu fi ofensatu pe o mare putere.

Déru acést'a imputare, acést'a grija a d-lui Lahovari si a tuturoru celorulalti de demnitatea puternicei nóstre vecine, era totu atàtu de sincera, cá si compatimirea ce onor d-lu Lahovari a aretatu pentru esirea din ministeru a fratelui meu Dimitrie Bratianu; fiindu-cà tocmai aceste impregiurari de care pareti a ve ingriji, tocmai acestea ve dau curagiulu asta-di se veniti a ve face acusatori, si a vorbi cá nisce ómeni cari suntu in ajunulu de a luá puterea, crediendu cà eu, dupa vèrfulu casei, amu se cadu si se'mi rupu gàtulu, si d-v. se luati mostenirea.

Este de datori'a mea, ca inainte de tóte se rectificu aceea opiniune gresita pe care d-v. o esploatati asta-di, nu in favórea tierei, ci in favórea interesului d-v. particularu (aplause).

Ne ati facutu o culpa, cà amu vorbitu in Mesagiu de o cestiune inca pendinte, de o cestiune internationala. D-loru, inaintea legei individii sunt astadi egali; acést'a este unu principiu care in epoc'a in care traimu este admisu in tóta Europ'a.

Inse ideile cele mari 'si facu drumulu cu incetulu, si nu'si potu gasi deodata intrég'a loru aplicatiune, ci numai cu óre-care trecere de timpu si treptatu. De aceea acestu principiu nu este inca pêna astadi pusu in practica in ceea-ce privesce Statele. Eu amu disu de multe ori ómeniloru de statu ai mariloru puteri, cà nu este o positiune mai grea, mai displacuta, de càtu se fia cine-va ministru alu unui statu micu, tiindu socotéla de ceea-ce dicemu cà egalitatea stateloru nu este pusa inca in aplicare.

Onorabilulu d-u Lahovari ne-a acusatu, cà amu fostu inconsecuenti; cà amu lasatu sè se créda ca noi amu fostu dispusi de a sacrificá drepturile si interesele tierei pe Dunare. Desfidu pe d-lu Lahovari sè se adreseze la toti representantii puteriloru straine, atàtu din tiér'a càtu si din strainatate si se véda d-lui déca nu le-amu tînutu unu limbagiu multu mai tare si energicu, de càtu dice d-lui cà este acela din Mesagiulu Tronului; dér' o dicému intre patru ochi, tocmai pentru cà nu voiamu se iritezu nu voiamu se indispuiu pe puternicii din Europ'a; fiindu-cà, nu numai monarchiele, dér' si republicele mari suntu in privinti'a stateloru celoru mici totu cu aceleasi pretensiuni; se simtu solidari cei puternici, fia ori-care ar' fi form'a guverneloru loru si limbagiulu celoru mici, celoru mai slabi, 'lu considera cá adresatu chiaru loru, candu se adreséza semeniloru loru; este cá o ofensa care se intinde peste toti atunci candu unulu s'ar' simti ofensatu.

Calulu celu mare de bataia alu d-lui Lahovari este, cà vechiulu meu colegu D. Boerescu ar' fi luatu óre-cari angagiamente atunci candu tóte puterile fara deosebire ne diceau: trebue se ve intielegeti cu Austri'a, trebue se faceti ore-cari concesssiuni, se nu ve tineti intr'unu absolutu n o n p o s s u m u s. Eu atunci, cu tóte cá n'amu fostu de opiniunea d-lui Boerescu, dér' ne-amu intielesu in privinti'a acesta, cà l'amu opritu de a face ori-ce chartia, ori-ce nota, fia chiaru in modu verbalu, care ar' puté sè se considere cá o promissiune séu angagiamentu din partea nóstra, si totu ce s'a facutu este cà d-lu Boerescu intr'o conversatiune cu comitele Hoyos, 'i a disu: puteti se ve puneti pe cutare terému? si atunci se discutamu. Comitele Hoyos a respunsu: nu. Cu acésta onor. D. Lahovari dice, cà amu compromisu cestiunea. Acelu „non possumus“ nu'lu puteamu opune intr'unu modu absolutu si permanentu, celu puçinu cá se nu aretamu, cà ar' fi la noi unu simtîmentu de ura in contra Austriei, ci cà suntemu ingrijiti numai de interesele nóstre si de drepturile nóstre.

Déca majoritatea din Camera a interpelatu pe guvernu in acésta cestinne, nu a fostu, cum dice d-lu Lahovary, pentru cà se speriase, cà cestiunea ar' fi compromissa, ci a facut'o numai cá o manopera parlamentara, fiindu cà aflase cà opositiunea avea se faca o interpelare in acést'a cestiune, si a voitu se'i apuce inainte, ceea-ce a superatu fórte multu pe membrii opositiunei, cà nu apucasera se ie initiativa. . .

D-lu N. D i m a n c e a. Asié este.

D-lu p r e s i e d i n t e alu c o n s i l i u l u i. Amu luptatu dela inceputu necontenitu aperandu-ne drepturile nóstre si acést'a nu numai in marginile cuviintiei, dér' chiaru si cu condescendentia catra puterile cele mari, care ascépta acésta atitudine dela cei mai mici. Amu vediutu, cà nimeni, nu numai cà nu ne asculta, dér' inca unii se facu ca nici ne sciu, nici nu intielegu ce voimu noi. Si déspre acést'a puteti se intrebati pe toti representantii nostri d'in strainatate, care suntu amicii d-vóstre politici.

Ei bine, d-loru, déca in o asemenea situatiune noi nu veneamu dela inaltimea Tronului se spunemu cuventulu nostru catra tiéra asupra unei cestiuni, care o intereséza in asié mare gradu, séu déca 'lu spuneamu numai intr'unu modu vagu, nu era cá totu d-vóstra se ne faceti cele mai grave acusari? nu era se ne diceti, cà guvernulu nu s'a esprimatu in modu francu si categoricu si astu-feliu pusu singuru in dubiu drepturile si interessele tierei? Ce voiti? S'a obicinuitu Regele nostru, candu este se lupte pentru drepturile tierei, se fia in totu-deauna in fruntea luptei, cum a fostu la Plevn'a. (Aplause prelungite).

Acestea le-amu spusu in comissiunea Camerei; dér' amu spusu, cà mai amu inca unu altu motivu, care este alu meu personalu si pe care nu l'amu spusu nici colegiloru mei, si mai puçinu Regelui; n'amu spus'o, cum n'amu spus'o nici cu trecerea Dunarei, si eramu decisu a nu spune acestu motivu de càtu dupa ce se voru sfersi lucrurile. Dér' onor. d-ni Lahovary, Maiorescu si Carpu me silescu astadi se o spunu, vediendu indrasnel'a d-loru, indrasnéla neromanésca ce au: Trebue sè se dè o desmintire calumnieloru d-vóstre (aplause); trebuia cá Regele insusi se vie se ve dè acést'a desmintire; se ve arate inaintea lumei, cà d-vóstra ati calumniatu, candu pe tóte tonurile ati repetitu: Regele a datu promissiuni.

D-lu T. M a i o r e s c u. Cine a disu acést'a?

D-lu p r e s i e d i n t e a l u c o s i l i u l u i. Eu nu facu personalitati, de càtu cu acei cari suntu aicea.

D-lu T. M a i o r e s c u. Contestezu faptulu.

D-lu P r e s i e d i n t e alu c o n s i l i u l u i. Contestati faptulu! Apoi contesta-veti, cà ati pusu inaintea Regelui nostru esiafodulu lui Carolu I si alu lui Ludovicu XVI, cà se'lu amenintiati? (Aplause).

O v o c e. Cine?

D. p r e s i e d i n t e a l u c o n s i l i u l u i. Organulu D-vóstre, „Timpulu“.

(Va urmá.)

Desvoltarea industriei casnice nationale.

(Referatu alu d-lui ministru de interne càtra consiliulu de ministri.)

Unu simtiementu generalu asta-di in tiéra ne arata industri'a casnica nationala pe nedreptu si

cu mare paguba lasata in parasire in folosulu industriei straine.

Trebuintiele de asta-di ale populatiuniloru romane, si mai cu séma ale poporatiuniloru de prin orasie, ceru neaperatu a se recurge si la produsele industriei straine. Acestu recursu ar' fi naturalu, intru càtu elu s'ar' margini la acele produse ce nu s'ar' puté gasi in industri'a tierei.

Din nefericire, la noi, consumatiunea publica nu s'a marginitu aci, ea a parasitu cu totulu industri'a nationala si s'a aruncatu asupra produseloru similare straine, fia pentru cà acestea se gàseau in comerciu mai cu inlesnire, fia pentru cà 'i infaçisiau o eftinatate amagitória.

Guvernulu, pentru indestularéa numeróseloru trebuintie, ce are de ingrijitu, intrase si densulu in acestu vagasiu, importandu mari cantitàti de marfa de prósta fabricatiune, pe candu aceeasi marfa s'ar' fi pututu procurá din tiéra cu intreitulu folosu de a avé furnituri mai solide, de a face se càstige lucratorii romani si de a pastrá in tiéra sume fórte insemnate.

Unu bunu pasu inainteu s'a facut prin fabricatiunea in tiéra a pastavului trebuitoriu imbracamintei ostirei; este inse timpu se esimu cu totulu din calea gresita, urmata in trecutu, si, cá guvernu, se damu o mai puternica miscare simtiementului publicu, acum desteptatu in acésta privintia.

Ati vediutu, domni ministri, epistol'a pe care Majestatea S'a Regin'a 'mi a facutu marea onóre d'a 'mi adresa, indemnandu-me se iau initiativ'a unei lucrari, avêndu de scopu a dá industriei casnice romane o noua activitate. Implinescu astadi cea mai placuta datoria venindu se ve propunu adoptarea unei prime mesuri, menite a pregati realisarea dorintieloru, atàtu de bine-facètórie pentru tiéra, aratate de gratiós'a nóstra Regina. Am onóre a ve propune constituirea unei comisiuni pentru desvoltarea industriei casnice nationale.

Acésta comissiune, pusa sub patronagiulu Majestatii Sale Reginei, se va compune de unu delegatu alu ministeriului de interne, unu delegatu alu ministeriului de resboiu, unu delegatu alu ministerului culteloru si instructiunei publice, unu delegatu alu eforiei spitaleloru civile din Bucuresci si unulu alu eforiei spitaleloru din Iasi.

Cuvintele pentru cari propunu constituirea comissiunei in acestu modu suntu urmatóriele:

Delegatulu ministerului de interna va represintá administratiunea tierei intregi, datórie a dá pretutindeni totu concursulu seu, pentru cá otaririle comissiunei se póta fi propagate si aplicate. — Ministeriulu de interne are, apoi, sarcin'a imbracamintei celoru din penitentiariele Statului. — Ministerulu de resboiu, avendu trebuintia, pentru indestularea armatei, de cantitati fórte mari de tiesaturi de atia si de lana, precum si de alte produse ale industriei casnice, delegatulu seu este firesce desemnatu spre a face parte din susu numit'a comissiune. — Ministerulu culteloru si instructiunei publice are sub administratiunea s'a unu mare numeru de asiediaminte, monastiri séu scoli, cari sunt séu ar' puté deveni producètóre séu consumatóre de obiecte ale industriei nóstre casnice. — Titlulu chiaru ce 'lu pórta ministeriulu de agricultura comerciu si industria, arata loculu ce trebue sa 'lu aiba in comissiune. In fine eforiile spitaleloru civile din Bucuresci si Iasi au trebuintia pentru asiediamentele loru de mari catatimi de rufaria si de tiesaturi de lana, cari tóte potu si trebue sè fia luate din industri'a nationala.

Majestatea S'a Regina, care ne-a aretatu atàtu de bine fericitele aptitudini ale poporatiuniloru romane, in ceea cè privesce industri'a, precum si folosulu ce 'lu potu dá ele bunei stari generale a tierei, va bine-voi a insufleti lucrarile acestei comissiuni prin consiliile si prin comunicarea simtiriloru Sale patriotice.

Bine-facetoru póte fi pentru tiéra rolulu acestei comissiuni, déca ea se va devotá unei activitati neincetate si déca va fi ajutata, in tóte pasurile sale, de concursulu guvernului. Ea va avé de missiune nu numai de a rearidica industriele nationale asta-di esistente, dér' si de a face se renasca si se prospere cele odiniéra infloritórie si acum parasite, de a face, in fine, sè se adopte noue industrii, potrivite cu aptitudinile si cu midilócele poporatiuniloru nóstre. Nu me potu opri de a citá intre aceste una, care aduceа, nu de multu inca, venituri fórte insemnate tierei: crescerea gàndaciloru de matase.

Sunt incrediutiatu, D-ni ministri, cà veti bine-voi a adoptá mesur'a ce am onórea se propunu, remaiendu a se desemna apoi persón'a care se constitua comissiunea pentru desvoltarea industriei casnice romane.

Ministru C. A. Rosetti.

Diverse.

(Distinctiuni.) Foi'a oficiala din Pest'a ne spune, cà Maiestatea S'a a conferitu d-lui Dr. Iosifu Galu, deputatu dietalu ordinulu corónei de feru cl. III pentru meritele sale càstigate pe terêmulu judiciaru.

Din Gazet'a oficiala de Vien'a aflamu, cà Maiestatea S'a imperatulu a conferitu baronatulu fratiloru George si Nicolae cav. de Hurmuzachi din Bucovin'a.

(Versatulu) s'a ivitu in modu epidemicu in 11 comune din comitatulu Fagarasiului. Este de lipsa, cá oficiele politice si comunale se iè cele mai stricte mesuri spre a impiedecá latirea bólei.

(Statistic'a advocatiloru in Bucuresci). Se scie, cà dintre tote professiunile liberale advocatur'a este cea mai... imbraçisiata. Ni s'a parutu interesantu se resumamu in aceste colóne notitiele statistice pe cari onorabilulu d. G. Stratilatu le-a presentatu d-lui ministru alu justitiei in acésta privintia. Numerulu totalu alu advocatiloru cari pledéza in Bucuresci se sue, afara din cei cari au luatu functiuni publice, la cifr'a considerabila de 377. Dintr'acestia sunt: 71 doctori in dreptu si 6 doctori in sciintiele politice si administrative; 162 licentiati in dreptu si 2 in sciintiele sus-mentionate; 5 equivalenti cu licentia (bacalaureati si juristi absolventi); 79 practicanti inscrisi de comissiunea esaminatória din 1865; in fine, 118 inscrisi in diferite judeçie, principalmente in Tèrgoviste, si practicandu in capitala. In ceea ce privesce pe cei titrati, mai tóte facultatile din Europ'a 'si au representantii loru. Ast-felu, Bucurescii figuréza cu 64 licentiati, Parisulu cu 34 doctori si 86 licentiati; Bruxella, 12 doctori; Iasii 2 licentiati; Neapolul, 7 doctori; Berlinulu si Aix, cu càte 2 licentiati; Vien'a, unu doctor etc. Sibiiulu si Belgradulu cu càte unu „juristu-absolventu.“ Observamu cu mirare, cà singura facultatea din Heidelberg, de o reputatiune proverbiala printre scolari, lipsesce din acésta nomenclatura. (Dreptulu).

Notitie bibliografice.

(Igien'a orasiului Bucuresci.) Facultatea de medicina din Bucuresci. Nr. 91. Tesa pentru doctoratu in medicina presentata si sustinuta la Noembre 1881 de Vasile Bianu, nascutu in Aiudu (Transilvani'a) la 18/30 Septembre 1858. Bucuresci, tipografi'a Academiei romane (Laboratorii romani) 26. Strad'a Academiei. 1881. — 1 vol. in 8⁰ mare cu 292 pag.

Opulu acest'a trebue se ne intereseze din duóe puncte de vedere: mai antaiu cà tractéza o cestiune asié de insemnata si alu duoilea cà este compusu de unu tèneru dela noi.

(Cursu sistematicu de stenografia romana) intocmitu in 24 lectiuni de Eugeniu Sucevanu. Devis'a: „Stenografi'a scrisórea viitorului“ (Conv. lit. 1872, pag. 65). Completu in duóe brosiuri insoçite de 76 pag. autografate de màn'a autorului. Brosiur'a I. De vêndiare la autorulu si la dd. numiti pe dosulu inveliturii. Pretiulu fl, 1,20 séu fr. 3. Vien'a, Cernauti 1882. Editur'a autorului. Tipografi'a W. Zoeller, Vien'a.

Acést'a este titul'a unui volumu in 8⁰, XL, 72 si 12 autografate, care formeza partea prima a lucrarei d-lui E. Sucevanu anunciate de noi intr'unulu din numerii trecuti. Cartea din cestiune este dedicata natiunei romane. In paginile insemnate cu numeri romani autorulu arata insemnatatea stenografiei si face istoriculu lucrarei sale. In cele 72 de pagine urmatóre d-lu Sucevanu introduce pe cetitoru in sistemulu seu. Paginile autografate cuprindu deprinderi in acestu sistemu. Esteriorulu cartiei este fórte frumosu.

Recomendamu lucrarea d-lui Sucevanu celoru ce se intereséza de stenografia.

Cadou! Miculugratulantu; scriere amusanta, placuta si folositória pentru tinerime. Cuprinde: oratiuni de felicitare séu gratulatiuni, la: anulu nou, diu'a numelui, diu'a de Craciunu si la alte ocasiuni; apoi feliurite corespondentie instructive — lucrari originale si imitatiuni de Iónu Taducescu, invetiatoru in Lipov'a. Pretiulu 30 cruceri v. a. Aradu 1881. In tipografi'a lui Leopold Réthy si fiiu. O brosiura in 8⁰, cu 48 pag. Ortografi'a intrebuintiata este a Academiei romane.

Cursulu de Bucuresci
dela 10 / 22 Decembre 1881.

Valori	Scadenti'a Cupóneloru	Cumpera	Vinde
5% Rent'a Romana	1 Apr. 1. Ort.	89.—	90.—
6% Oblig. de Stat. convert. rurale	23 Apr. 23 Oct.	98.—	99.—
8% Oblig. domeniale 1871 .	1 Ian. 1 Iul.	—.—	—.—
6% Oblig. càiloru fer. rom.	1 Iuliu	102.¼	103.—
7% Scrisuri funciare rurale	1 Iul. 1 Ian.	102.¼	103.—
7% „ „ urbane	idem	102.¼	103.—
8% Imprum. municipalu . .	idem	105.½	106.½
Oblig. casei de pensiune (lei 300, dobênda 10 lei). . .	1 Maiu 1 Nov.	220.—	226.—
Losuri municipale (20 lei) . .	cu premie	29.—	30.—
Act. Bancei Nationale rom. . .	1 Ian. 1 Iul.	1595	1660
Auru contra argintu		1.—	1.—
Auru contra bilete hipotec. .		1.—	1.½
Auru contra bil. de Banca nat.		1.—	1.—
Florini Val. Austr.		2.14—	2.15—

Cursulu la burs'a de Vien'a
din 21 Decembre st. n. 1881.

Rent'a de auru ungara	119.70	Imprumutulu cu premiu ung. . . .	122.—
Imprumutulu cailoru ferate ungare . .	134 —	Losurile p. regularea Tisei si a Segedin.	112.25
Amortisarea datoriei cailoru ferate de ostu ung. (1-a emissiune)	91.10	Rent'a de harthia aust.	77.—
dto. (II-a emissiune)	108.50	„ de argintu „ .	77.90
dto. (III-a emissiune)	97.75	„ de auru „	93.55
Bonuri rurale ungare	98.75	Losurile din 1860 .	133.25
dto. cu cl. de sortare	98.50	Actiunile bancei austr.-ungare . . .	845.—
Bonuri rurale Banat-Timis. . . .	98.65	„ bancei de creditu ungare . . .	352.—
dto. cu cl. de sortare	97.70	„ bancei de creditu austriace . . .	356 60
Bonuri rurale transilvane	98 50	Argintulu . . .	—.—
„ croato-slav. . .	19 50	Galbini imperatesci .	5.61
Despagubirea p. dijm'a de vinu ung. . .	—.—	Napoleond'ori . .	9.42
		Marci 100 imp. germ. .	58 20
		Londr'a. . .	118 80

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioanu Gött si fiiu Henricu.